

Miljöansvarsrapporten 2024–2025

VD/4054/11.00.00.01/2019

TeA/JV/SA/TKR/MV/MT/SS

Miljöansvarsrapporten som är en årlig beskrivning av hur stadens miljöansvarsarbete framskrider har blivit färdig för åren 2024–2025. Miljöansvarsarbetet i staden styrs av färdplanen för resurssmart 2030, som stadsfullmäktige godkände i juni 2018 och som uppdaterades år 2022. Ett centralt mål är klimatneutralitet före år 2030. Miljöansvarsrapporten för åren 2024–2025 godkänns av stadsmiljönämnden och den antecknas för kännedom i stadsstyrelsen och stadsfullmäktige.

Målen för färdplanen för resurssmarthet är indelade i sex filer. Filerna är: Samhällsstruktur och rörlighet, Klimatneutral energi, Livscykeln hos material och cirkulär ekonomi, Mångfald i naturen, Ett ansvarsfullt Vanda samt Kolsänkor och kompensation. Alla åtgärder och hur de framskrider kan ses i tjänsten Miljövakten. Utöver hur åtgärderna framskrider har man i miljöansvarsrapporten under året samlat god praxis för att främja miljöansvaret.

Vandas färdplan för resurssmarthet, med sina mål och de åtgärder som härletts ur dem, har fungerat väl för att främja miljöansvaret i Vanda. Under året har åtgärderna och styrmedlen till stor del systematiskt gått framåt mot att utveckla, planera, genomföra och underhålla staden på ett resurssmart sätt. I samband med att Vandas stadsstrategi uppdateras år 2025 kommer även färdplanen att uppdateras, och de åtgärder som inte har framskridit som planerat kommer att ses över. Samtidigt lyfter förändringar i verksamhetsmiljön fram nya fokusområden i färdplanen.

Utvecklingen av växthusgasutsläpp

Enligt preliminära uppgifter minskade Vandas växthusgasutsläpp med åtta procent under 2024. De preliminära uppgifterna inkluderar ännu inte utsläpp från trafiksektorn, som tillkommer i juni 2025 och då läggs till i denna rapport. Av de sektorer som ingår i de preliminära uppgifterna minskade utsläppen från avfallshantering mest, vilket berodde på minskade utsläpp från avfallsverksamhet samt lyckad hantering av N₂O-utsläpp vid avloppsreningsverken. De största utsläppsminskningarna i Vanda i övrigt skedde inom fjärrvärmen, där avfallsbränsle hade använts mer än året innan, då användningen av stenkol samtidigt hade minskat till hälften. Utsläppsberäkningen för Vanda görs årligen av Helsingforsregionens miljötjänster (HRM).

I Vanda följs utvecklingen av utsläppen fram till 2030 upp med hjälp av en utsläppsbudget. De största utmaningarna för att nå klimatneutralitetsmålet är att minska utsläppen från fjärrvärme och trafik. Vanda Energi har meddelat att utsläppen från fjärrvärmeproduktionen kommer att upphöra senast år 2035 i och med att ett system för tillvaratagande av koldioxid tas i bruk.

Vanda stad har i sin egen verksamhet uppnått målen i Kommunernas energieffektivitetssavtal (KETS) tidigare än planerat. Elförbrukningen har minskat och staden har i sin egen verksamhet slutat använda oljevärme i alla betydande objekt.

Klimatförändringen påverkar redan vår miljö trots åtgärder för att begränsa den. Anpassningen till klimatförändringen utgör en allt större utmaning för städerna. Våren 2025 inleddes en utredning inom stadsmiljöns verksamhetsområde där anpassningsåtgärdernas nuläge och framtida behov granskas.

Utsläppen från markanvändning och byggande

Utsläppen från markanvändning och byggande utgör en betydande del av stadens växthusgasutsläpp, även om de för närvarande inte ingår i den utsläppsberäkning som används av HRM. Vanda har utökat sina metoder för att minska utsläppen. Hösten 2024 togs verktyget Planect i bruk som ett pilotprojekt inom detaljplaneringen, med vilket man bedömer de utsläpp som uppstår vid genomförandet av planförslag. I den fortsatta planeringen kan även enskilda byggnaders eller infrastrukturprojekts koldioxidavtryck beräknas mer noggrant.

Att minska utsläppen från trafiken i Vanda är utmanande. Staden har gjort omfattande insatser för att främja gångtrafik och cykling och för att elektrifiera trafiken. För att minska trafikens utsläpp behöver staden stöd från högre förvaltningsskikt.

Staden gör koldioxidberäkningar i sina lokalprojekt, likaså koncernbolaget VAV och många byggföretag verksamma i Vanda. Arbetet med att definiera anvisningar och målnivåer för byggnaders koldioxidavtryck som ska tillämpas i Vanda har påbörjats. Samtidigt förbereder man sig inför den reglering av byggnaders koldioxidavtryck i enlighet med bygglagen som träder i kraft i början av 2026 och som fastställer övre gränser för hur mycket utsläpp nybyggandet får orsaka.

Utsläppen under byggandets livscykel minskas också då byggnader har lång livslängd och är flexibla, reparerbara, demonterbara och flyttbara. I rivningsprojekten år 2024 genomfördes rivningskartläggningar som främjar återanvändning av material i enlighet med Green Deal-avtalet om hållbar rivning. Återanvändningen av material har också främjats inom grön infrastruktur och gatuplanering i den mån det varit möjligt. Återanvändningen av rivningsmaterial, inklusive jordmassor, försvåras dock av den allmänna bristen på informationssystem som lämpar sig för styrning av distribution och återanvändning, samt av det utvecklade lagrings- och distributionsnätet.

Naturen i fokus

Förutom klimatförändringen är bevarandet av den biologiska mångfalden en annan betydande miljöutmaning i Vanda. I Vanda utgörs grunden för bevarandet av den biologiska mångfalden av stadens ekologiska nätverk, dess mångfaldiga genpool samt naturskyddsområdena. I en växande och allt tätare stad betonas även stadsnaturens betydelse som bärare av mångfalden. Det arbete som godkändes hösten 2024, Vihreä ja virtaava Vantaa (VIVA), visar inte bara att Vanda fortfarande har gott om mångsidig natur, utan också att vårt ekologiska nätverk inte är helt sammanhängande. Arbetet har redan lett till åtgärder.

Naturskyddsområdena har fastställts i generalplanen, och deras lagstadgade skydd förväntas bli färdigställt senast år 2030. Under arbete är dessutom en naturskyddsplan med prioriteringar, en plan för invasiva främmande arter samt omfattande naturkartläggningar, som torde bli färdiga före år 2030. Vanda vill vara en naturpositiv stad. Det innebär att naturens tillstånd inte bara ska sluta försämrats, utan också vändas mot återhämtning. Ett viktigt verktyg i detta arbete är modellen för total icke-försämring av naturen, som togs i bruk i Vanda i början av 2025, som den första staden i Finland.

Naturpositivitet handlar också om att stärka naturens hjärtavtryck, vilket i Vanda innebär att människor upplever en större närhet till naturen och att den får en större roll i stadens verksamhet. De årligen anställda bäckskötarna och närnaturguiderna gör att invånarna uppmuntras att delta i naturvårdande skötsel och att kunskaperna om naturen ökar. På det hela taget har naturarbetet tagit stora kliv framåt i Vanda under de senaste två åren, men det återstår fortfarande mycket arbete, bland annat med att utveckla mätare för naturpositivitet.

Främjande av miljöansvaret

På samma sätt vill man i större utsträckning vägleda företag och Vandabor, allt från barn till vuxna, till ett bredare miljöansvar. Bland annat har Vandas finskspråkiga grundskolor från och med läsåret 2024 infört *kestävän tulevaisuuden osaamistavoitteet* (KETU) (inlärningsmål för en hållbar framtid). Inom yrkesutbildningen erbjuds Verksamhet med ansvar för klimatet som en valfri examensdel som omfattar 15 kompetenspoäng. Avfallshanteringen i skolorna kräver fortfarande utvecklingsinsatser, liksom en utredning av hur stadens upphandlingar påverkar miljön. En central del i stadens verksamhet är att möjliggöra en miljöansvarig vardag.

En central del i stadens verksamhet är att möjliggöra en miljöansvarig vardag. Företagssamarbete för att stärka miljöansvaret har också tagit steg framåt. Stadens största dotterbolag har utarbetat sina hållbarhetsrapporter också med beaktande av stadens miljömål. Projektbaserat samarbete mellan staden och företagen är etablerat, och nya projektmöjligheter söks aktivt. Staden strävar också efter att hitta nya arbetssätt för innovationer samt att identifiera utvecklingsobjekt och utmaningar för förbättringar tillsammans med stadens olika funktioner, personal, invånare och företag.

Kolsänkor utreds

Kolsänkor i Vanda utreddes år 2020, då staden deltog i ett gemensamt projekt för huvudstadsregionen. År 2025 kommer utredningen att upprepas, och samtidigt förbättras beräkningsmodellen. Staden deltar även i projektet *Hiiliketju*, vars centrala mål är att skapa ekosystem för BioCO₂-användning samt att göra tillvaratagande och utnyttjande av CO₂ till hållbar affärsverksamhet. Staden har också utrett alternativa sätt att lösa kompensationsdelen av målet om klimatneutralitet, men beslut om vilken modell som ska användas har ännu inte fattats.

Stadsmiljönämnden 3.6.2025 § 6

Biträdande stadsdirektörens förslag:

Stadsmiljönämnden beslutar att

- a) godkänna Miljöansvarsrapporten 2024–2025 och
- b) föreslå för stadsstyrelsen och vidare för stadsfullmäktige att den antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsstyrelsen 11.8.2025 § 23

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsmiljönämnden beslutar att

- a) anteckna Miljöansvarsrapporten 2024–2025 för kännedom, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att den antecknas för kännedom

Beslut:

Förslaget godkändes.

Efter stadsstyrelsens behandling har uppgifterna om växthusgasutsläppen i Vanda 2024 uppdaterats i den bifogade rapporten.

Stadsfullmäktige 25.8.2025 § 7

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna Miljöansvarsrapporten 2024–2025 för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilagor:

– Miljöansvarsrapporten 2024–2025

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Tina Kristiansson, miljöplanerare, tfn 050 314 5684,
([fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi))